

۳-۲-۹) بازرسی هدفمند بهداشت حرفه‌ای

با توجه به در اختیار نبودن نیروهای کافی برای انجام بازرسی‌های بهداشت حرفه‌ای از کارگاه‌ها، به ناچار بخشی از این بازرسی‌ها توسط کارشناسان بهداشت محیط و بهورزانی [برای بهورزان صرفاً در مناطق روستایی] که امکان اختصاص بخشی از زمان فعالیتشان را به این حوزه دارند، انجام می‌پذیرد. طبیعی است که کیفیت بازدیدهای این افراد با بازدیدهایی که مستقیماً توسط کارشناسان بهداشت حرفه‌ای انجام می‌گیرد متفاوت است بنابراین بایستی بدو و قبل از شروع طرح بازرسی از کارگاه‌های مشمول، این واحدها بر حسب اهمیت بازدید و کیفیت فنی لازم در انجام بازرسی و تهیه گزارش، اولویت‌بندی [درجه یک، درجه دو و ...] شوند و سپس تعداد بازدیدهای لازم از کارگاه‌های مشمول هر سطح از این اولویت‌ها برآورد گردد تا در مرحله بعد بر اساس آن، برنامه‌ای مشخص (طرح بازرسی هدفمند) برای انجام این بازدیدها توسط نیروهای در اختیار طراحی و ابلاغ گردد. نتایج انجام بازرسی هدفمند در سال ۱۳۹۱ به شرح ذیل می‌باشد:

جدول ۱۲۳-۵- نتایج بازرسی هدفمند در سال ۱۳۹۱

ردیف	عنوان	تعداد
۱	کل بازرسی‌های مورد انتظار	۱۴۵۹۵
۲	دفعات بازدید از کارگاه‌ها	۱۸۶۵۶
۳	اعلام نواقص بهداشتی	۹۱۵۳
۴	اخطاریه	۱۷۸۱
۵	معرفی به دادگاه	۱۳۴۴

همایش، سمینار و کارگاه‌های آموزشی در سال ۱۳۹۱:

- برگزاری اولین همایش کشوری ایمنی، بهداشت و سلامت شاغلین پسماندها ماده ۵ قانون مدیریت پسماند با همکاری مرکز سلامت محیط و کار وزارت کار متبوع با حضور ۴۰۰ نفر از مدیران شهرداری، سازمان مدیریت پسماند و کارشناسان مسئول بهداشت حرفه‌ای دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور
- برگزاری اولین همایش بهداشت کشاورزی با همکاری مرکز سلامت محیط و کار وزارت کار متبوع با حضور ۵۰۰ نفر از مدیران وزارت جهاد کشاورزی، اعضای هیئت علمی، کارشناسان و دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور
- برگزاری کارگاه آموزشی ۴ روزه تهیه صنعتی ویژه کارشناسان بهداشت حرفه‌ای مراکز بهداشتی درمانی تحت پوشش

۴) گروه سلامت خانواده و جمعیت

۴-۱) تنظیم خانواده

جدول ۱۲۴-۵- خدمات ارائه شده در حوزه پیشگیری از بارداری در سال ۱۳۹۱

روش پیشگیری									تعداد مراکز فعال	شهرستان	
مجموع	سایر [قرص‌های اورژانس]	مشاوره [پیش از ازدواج زوج]	وازکتومی	تویکتومی	آمپول تزریقی		کاندوم [قراض]	IUD			قرص [بسته]
					سه ماهه	یک ماهه (سیکلوپم)					
۸۹۵۹۳	۲۶۴۲۷	۸۳۲۸	۴۹۷	۷۰	۷۶۳۴	۴۹۴۶	۶۰۹۰	۳۲۰۰	۳۲۴۰۱	۷۶	شهرری
۷۹۸۸۲	۲۲۲۵۶	۳۳۰۱	۳۷۰	۰	۶۵۱۸	۳۴۸۴	۵۰۶۲	۲۰۱۰	۳۶۸۸۱	۵۹	اسلام‌شهر
۱۲۴۱۴۳	۵۸۰۹۷	۱۰۴۲۶	۸۷۲	۱۳۳۵	۷۰۵۷	۴۹۴۳	۹۲۱۶	۳۷۴۲	۲۸۴۵۵	۹۴	جنوب
۲۹۳۶۱۸	۱۰۶۷۸۰	۲۲۰۵۵	۱۷۳۹	۱۴۰۵	۲۱۲۰۹	۱۳۳۷۳	۲۰۳۶۸	۸۹۵۲	۹۷۷۳۷	۲۲۹	کل

در سال ۱۳۹۱ به ۸۶۹ نفر از پرسنل، ۳۱۹۲ رابط بهداشتی - ۳۲۸۵۰ نفر از مراجعین مراکز بهداشتی درمانی و به ۳۵۷۱ نفر از واحدهای برون‌بخشی، آموزش‌های گوناگون مرتبط با حوزه مسائل تنظیم خانواده ارائه و ۲۲۰۵۵ زوج نیز طی ۵ کلاس آموزشی تحت پوشش آموزش‌ها و مشاوره هنگام ازدواج قرار گرفتند.

۴-۲) برنامه سلامت کودکان

این برنامه شامل چهار بخش مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک سالم، مراقبت‌های ادغام‌یافته کودک بیمار(مانا)، ترویج تغذیه با شیر مادر و همچنین مرگ کودکان ۱-۵۹ ماهه است.

جدول ۱۲۵-۵- کارگاه‌های برگزار شده در خصوص سلامت کودکان در سال ۱۳۹۱

عنوان کارگاه	گروه هدف	مدت کارگاه(ساعت)	تعداد
کودک سالم	پزشک	۷	*۶۵
	پزشک	۷	۲۰
	کارشناس	۷	۶۵
	بهورز	۶	۳۵
مانا	پزشک	۲۴	*۶۰
	کارشناس	۶	*۳۰
	بهورز	۶	۳۸
سوانح و حوادث کودکان	پزشک	۱۴	*۲۷
	کارشناس	۷	۲۲
	بهورز	۷	۵۰
کارگاه معاینه بینایی کودکان	کارشناس*	۶	۲۷۷
	بهورز	۶	۴۱
تکامل	پزشک	۷	*۶۵
اهمیت تغذیه با شیر مادر	پرسنل بیمارستان	۲۴	۶۰
اهمیت تغذیه با شیر مادر	پرسنل مراکز بهداشتی درمانی	۷۲	۹۷
اهمیت تغذیه با شیر مادر	بهباران بیمارستان	۲۴	۳۷
نظام مراقبت مرگ کودکان ۱-۵۹ ماهه	کارشناس(کشوری)	۲۴	۱۳۰

طی سال ۱۳۹۱ در زمینه برنامه سلامت کودکان؛ به ۲۰۳۰۱ نفر از مراجعین مراکز بهداشتی درمانی، ۱۵۷۰ نفر از رابطین بهداشتی و ۴۳۹۷ نفر از سایرین اعموم افراد جامعه] آموزش داده شد و ۳۷۴۸۶۹ مراقبت کودک سالم، ۳۵۶۸ مراقبت کودک بیمار کمتر از دو ماه و ۱۱۱۲۳ مراقبت کودک بیمار دو ماهه تا پنج ساله توسط واحدهای محیطی انجام شده است.

جدول ۱۲۶-۵- مواد آموزشی تولید شده در خصوص برنامه سلامت کودکان در سال ۱۳۹۱

ردیف	نوع ماده آموزشی	عنوان	گروه هدف	تیراژ
۱	پوستر	پیشگیری از سوانح و حوادث	مراجعین مراکز بهداشتی درمانی	۱۰۰۰
۲	پوستر	روابط متقابل کودک و والدین	مراجعین مراکز بهداشتی درمانی	۱۰۰۰
۳	پوستر	تکامل کودکان	مراجعین مراکز بهداشتی درمانی	۱۰۰۰

جدول ۱۲۷-۵- وضعیت شاخص های ارزیابی عملکرد برنامه کودک سالم طی سال ۱۳۹۱

ردیف	شاخص	شبکه بهداشت		
		اسلام شهر	جنوب تهران	شهر ری
۱	پوشش مراقبت زیر ۸ سال (درصد)	۵۹/۴	۵۳/۶	۷۷/۷
۲	پوشش حداقل ۲ بار مراقبت تا ۲ ماهگی (درصد)	۵۴/۲	۴۲/۰	۵۶/۸
۳	پوشش حداقل ۷ بار مراقبت زیر ۱ سال (درصد)	۵۶/۸	۲۸/۳	۴۸/۳
۴	پوشش حداقل ۳ بار مراقبت ۱ تا ۲ سال (درصد)	۸۰/۶	۵۴/۳	۷۰/۱
۵	پوشش مراقبت ۳ سالگی (درصد)	۴۷/۲	۲۵/۷	۳۷/۳
۶	پوشش مراقبت ۴ سالگی (درصد)	۳۵/۹	۲۰/۹	۲۸/۵
۷	پوشش مراقبت ۵ سالگی (درصد)	۳۱/۳	۱۵/۶	۳۲/۲

جدول ۱۲۸-۵- کلاس های برگزار شده در خصوص ترویج تغذیه با شیر مادر در سال ۱۳۹۱

ردیف	موضوع آموزش	گروه هدف	تعداد جلسات	مجموع مدت زمان آموزش (دقیقه)	کل شرکت کنندگان
۱	اهمیت تغذیه با شیر مادر	مراجعه مراکز بهداشتی درمانی	۲۲۶	۹۷۵۰	۱۶۷۳
		رابطین بهداشتی	۳۱	۲۰۰۰	۴۷۷
		اولیای مهدکودک ها	۶	۳۶۰	۷۷
		اعضای بسیج	۲	۱۲۰	۵۰
		اعضای خانه سلامت	۲	۱۲۰	۲۶
		مادران باردار	۴۹	۱۴۷۰	۴۶۵
		رابطین بهداشتی	۳۱	۱۱۴۰	۴۷۷
		نمازگزاران مساجد	۲	۱۶۲۰	۵۰

جدول ۱۲۹-۵- مواد آموزشی توزیع شده در خصوص ترویج تغذیه با شیر مادر در سال ۱۳۹۱

ردیف	نوع ماده آموزشی	عنوان	گروه هدف	تیراژ
۱	فصلنامه آموزشی	شیر مادر	کارشناسان	۷۵۰ جلد
۲	کتاب	تغذیه شیرخواران در بحران ها	پرسنل	۳۸۰
۳	پمفلت	تغذیه شیرخواران در بحران ها	پرسنل	۱۰۰
۴	کتاب	کتاب سیمای برنامه کشوری ترویج تغذیه با شیر مادر	پرسنل	۵۵
۵	کتاب	تغذیه شیرخواران در بحران ها	پرسنل	۳۸۰
۶	پوستر آموزشی	روز جهانی شیر مادر	جامعه	۱۵۰۰

جدول ۱۳۰-۵- مواد آموزشی توزیع شده در خصوص برنامه مراقبت مرگ کودکان ۱-۵۹ ماهه در سال ۱۳۹۱

ردیف	نوع ماده آموزشی	عنوان	گروه هدف	تیراژ
۱	تراکت	سوانح و حوادث	مراجعه	۵۰۰
	جزوه آموزشی	ازدواج فامیلی و بیماری‌های ژنتیک	رابطین مدارس	۲
	پمفلت	پیشگیری از سوانح و حوادث	مادران	۳۰۰۰
	بروشور آموزشی	علائم خطر فوری مرگ کودکان	مراجعه مراکز	۴۰۰۰
	CD آموزشی	پیشگیری از حوادث و سوانح	مراجعه مراکز	۵۰

جدول ۱۳۱-۵- کلاس‌های آموزشی برگزار شده در خصوص برنامه مراقبت مرگ کودکان در سال ۱۳۹۱

ردیف	موضوع آموزش	گروه هدف	تعداد جلسات	مجموع مدت زمان آموزش (دقیقه)	کل شرکت کنندگان
۱	پیشگیری از سوانح و حوادث	مراجعه	۳۵	۲۱۰۰	۳۵۵
		رابطین	۲	۱۲۰	۴۴
		اولیای کودکان و مربیان مهدهای کودک	۱۵	۹۰۰	۳۴۶
		زوج‌های جوان	۸۰	۲۴۰۰	۱۵۸۹
		شهرداری- خانه سلامت	۱۰	۴۵۰	۳۵۳
		مراجعه	۱۸	۵۴۰	۲۲۰
۲	نظام مرگ کودکان ۱-۵۹ ماهه	جلسه آموزشی	۸	۱۲۰	۹۵

جدول ۱۳۲-۵- وضعیت شاخص‌های ترویج تغذیه با شیرمادر در سال ۱۳۹۱

ردیف	عنوان شاخص	مقدار (درصد)
۱	تغذیه انحصاری با شیر مادر	۸۰/۰۷
۲	تداوم شیردهی تا یک سالگی	۸۴/۲۲
۳	تداوم شیردهی تا دو سالگی	۶۱/۸۶
۴	کودکان محروم	۲/۷۹
	از شیر مادر ناقص (مخلوط شیر مادر و شیر خشک)	۹/۶۴
۵	شروع به موقع غذای کمکی (۴-۶ ماهگی)	۸۳/۷۲

۴-۳) برنامه سلامت میان سالان

با توجه به اهمیت سلامت افراد میان سال جامعه (گروه سنی ۶۰-۲۵ سال) هفته ملی سلامت بانوان (سبا) در مهر ماه و هفته ملی سلامت مردان (سما) در اسفند ماه هر سال به صورت نمادین در کل کشور گرامی داشته می شود. برنامه های اجرا شده در این هفته ها، همچنین آموزش های ارائه شده در این خصوص طی سال ۱۳۹۱ در جدول ذیل خلاصه شده است:

جدول ۱۳۳-۵- فعالیت های انجام شده در خصوص برنامه سلامت میان سالان در سال ۱۳۹۱

ردیف	عنوان	تعداد	ملاحظات
۱	برگزاری همایش سلامت بانوان ایرانی (سبا) سلامت مردان ایرانی (سما)	۶ همایش	با همکاری شهرداری های مناطق
۲	برگزاری سمینار آموزشی با عنوان بسته جامع خدمات سلامت بانوان	۳ دوره ۳ روزه	کلیه پزشکان و ماماها شاغل در شهرستان مرکز بهداشت جنوب تهران
۳	برگزاری اردوی تفریحی - معنوی زیارت حضرت عبدالعظیم (ره) / قم / اماکن زیارتی برگزاری اردوی تفریحی - ورزشی پارک بانوان / پارک جمشیدیه	۴ اردو	معاونت بهداشتی دانشگاه / شهرستان های تحت پوشش
۴	ایجاد غرفه سلامت بانوان در معاونت بهداشت و توزیع پمفلت های آموزشی	۲۰۰ پمفلت سلامت	معاونت بهداشتی دانشگاه
۵	برگزاری مسابقات ورزشی / تغذیه و / نقاشی / آشنایی ...	۴ مسابقه	همراه با اهدای جوایز
۶	اجرای برنامه های پیاپی و حرکات نرمشی	۳ برنامه	در پارک ها / باشگاه های ورزشی ...
۷	انجام مشاوره و معاینات رایگان بانوان و آقایان توسط پزشک / تغذیه / روانشناس بررسی وضعیت ریوی کارگران با دستگاه اسپرومتر بررسی وضعیت شنوایی کارگران با دستگاه ادیومتر تست رایگان قند خون معاینه توسط اورولوژیست	۷۰۱ نفر	در پارک ها، مراکز بهداشتی درمانی، کارخانجات و ...
۸	برگزاری کارگاه آموزشی (کنترل خشم، افسردگی، سبک زندگی سالم)	۱۰۸ نفر	کارمندان، بهورزان، پزشکان و مسئولین رابطین
۹	ارائه آموزش های رایگان سلامت دهان و دندان رفتارهای سالم و پرخطر بیماری های شغلی پیشگیری از سرطان های شایع (پروستات، دهانه رحم، پستان و ...) بیماری های دستگاه ادراری تناسلی سلامت باروری سلامت روان سلامت معنوی پیشگیری از بیماری ها (با تأکید بر کنترل وزن و فشار خون) مضرات مصرف دخانیات، اعتیاد و جوانان آموزش بهداشت فردی و اهمیت خود مراقبتی فعالیت های جسمانی و ورزش در محیط کار و منزل	۵۰۴۰۳ گروه هدف	عموم مردم، مردان و زنان ۶۰- ۲۵ سال، وابستگان اصناف، افراد بسیج، نوسوآدان نهضت سوادآموزی، اعضای باشگاه های ورزشی، معلمین آموزش و پرورش، کارگران و مدبران کارخانه ها، کارکنان شهرداری ها و ...
۱۰	انتشار مطالب آموزشی در روزنامه ها	۴ مورد	نکات مهم در: سلامت مردان و سلامت زنان
۱۱	پخش پیام های آموزشی از رادیو	۳ مورد	نکات مهم در: سلامت مردان و سلامت زنان
۱۲	توزیع پوستر سبا و سما / تهیه و نصب بنر / پلاکارد / استند / بیل برد تهیه و توزیع تراکت / پمفلت / CD های آموزشی / کتابچه / جزوه جهت اطلاع رسانی و آموزش	۱۳۴۴۰ عدد	نکات مهم در: سلامت مردان و سلامت زنان، تغذیه صحیح، اعتیاد و ...
۱۳	درج پیام های سلامتی در سر برگ نامه های اداری	در طی هفته های سبا و سما	شعار اعلام شده توسط وزارت متبوع در هفته های سبا و سما

۴-۴) برنامه سلامت سالمندان

این برنامه که در بدو امر گروه هدف آن سالمندان ۶۹-۶۰ ساله بودند دارای ۲ جزء می‌باشد: "بهبود شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی" و "مراقبت‌های ادغام‌یافته سالمندان". برنامه بهبود شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی با هدف ارتقای سطح آگاهی و نگرش و بالتبع تغییر رفتار سالمندان از سال ۱۳۸۴ و برنامه مراقبت‌های ادغام‌یافته سالمندان نیز به منظور رشد سطح سلامت سالمندان در اواخر سال ۱۳۸۶ و از شهرستان ری آغاز گردید که در سال ۱۳۸۸ به شهرستان اسلام‌شهر نیز گسترش یافت. برنامه سلامت سالمندان در حال حاضر با مد نظر داشتن گروه هدفی مشتمل بر کلیه سالمندان ۶۰ سال به بالا در حال پیگیری می‌باشد.

جدول ۱۳۴-۵- آموزش‌های ارائه‌شده در خصوص برنامه سلامت سالمندان در سال ۱۳۹۱

ردیف	نوع	عنوان (مباحث)	گروه هدف	تعداد فراگیران
۱	کلاس آموزشی	پوکی استخوان، دیابت سالمندان و ...	سالمندان	۵۵۰
		بهبود شیوه زندگی سالم، مراقبت‌های ادغام‌یافته سالمندی، تغذیه سالمندان و ...	پرسنل	۳۹۸
		مباحث سالمندی (دیابت/ آلزایمر/ ورزش/ تغذیه/ بهداشت دهان/ مراقبت از سالمند و یبوست و ...)	رابطین بهداشتی	۱۴۷۱
			مراجعه‌کنندگان مراکز بهداشتی درمانی	۴۵۲۴
			برون‌بخشی کارکنان شهرداری، خانه‌های سلامت، اعضای بسیج و کمیته امداد امام (ره) و ...	۵۸۸۵
۲	کارگاه آموزشی	مراقبت‌های ادغام‌یافته سالمندی	پرسنل	۱۸۹
		بهبود شیوه زندگی سالم	پرسنل	۵۳۲
		کل	۱۳۵۴۹	

اهم اقدامات دانشگاه علوم پزشکی تهران به مناسبت روز جهانی سالمندان (۱۰ مهر ماه سال ۱۳۹۱) به شرح ذیل بوده است:

- ویزیت رایگان و آموزش حداقل ۸۹۵ سالمند در مراکز بهداشتی درمانی، پارک‌ها، مساجد و ...
- ارزیابی فشار خون و ارائه مشاوره به حداقل ۱۰۰۰ سالمند در پارک‌ها و مراکز بهداشتی درمانی
- انجام غربالگری دیابت برای حداقل ۵۱۷ سالمند در مراکز بهداشتی درمانی
- معاینه دهان و دندان ۴۰ نفر از سالمندان در مراکز بهداشتی درمانی
- اندازه‌گیری قد و وزن و تعیین شاخص توده بدنی (BMI) ۶۶۷ سالمند در مراکز بهداشتی درمانی
- توزیع بیش از ۲۵۰۰ تراکت و پمفلت با موضوع مباحث سالمندی و نصب پلاکارد، بنر و بیلپورد
- نصب ۱۷۰ پوستر روز جهانی سالمند در مراکز بهداشتی درمانی

جدول ۱۳۵-۵- شاخص‌های آموزش تغذیه برنامه شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی در سال ۱۳۹۱

گروه هدف	نوع مراکز	نیازمند آموزش		سالمند آموزش دیده		سالمند با اطلاعات ماندگار	
		تعداد	درصد*	تعداد	درصد*	تعداد	درصد**
سالمندان ۶۰ ساله و بالاتر	شهری	۱۳۶۰۹۴	۹۲۰۱	۶/۸	۷۹۰۸	۸۵/۹	
	روستایی	۵۹۳۳	۱۶۰۱	۲۷	۹۸۴	۶۱/۴	
	کل	۱۴۲۰۲۷	۱۰۸۰۲	۷/۶	۸۸۹۲	۸۲/۳	

*: نسبت به سالمندان نیازمند آموزش

** :نسبت به سالمندان آموزش دیده

جدول ۱۳۶-۵- شاخص های عملکرد برنامه مراقبت های ادغام یافته سالمندان در سال ۱۳۹۱

گروه هدف	نوع مراکز	مجری مراقبت ها	پوشش مراقبت های جدید [درصد]	پوشش مراقبت های دوره ای [درصد]
سالمندان ۶۰ ساله و بالاتر	شهری	پزشک	۵۲/۶	۵۹/۴
		غیرپزشک	۳/۵	۲۲/۱
	روستایی	پزشک	۸۴/۴	۷۹/۷
		غیرپزشک	۵/۹	۳۰/۵
	کل	پزشک	۵۹/۱	۶۸/۳
		غیرپزشک	۳/۸	۲۵/۲

۴-۵) برنامه سلامت مادران

جدول ۱۳۷-۵- شاخص های عملکرد برنامه سلامت مادران در سال ۱۳۹۱

ردیف	عنوان شاخص	مقدار شاخص
۱	تعداد کل خانم های باردار تحت مراقبت	۱۵۵۴۲
۲	میزان پوشش مراقبت پیش از بارداری	۴۹,۱۶ درصد
۳	میزان پوشش مراقبت بارداری	۵۲,۱۸ درصد
۴	میزان پوشش مراقبت بار دوم پس از زایمان	۶۳,۰۱ درصد
۵	میزان پوشش مراقبت بار سوم پس از زایمان	۸۴,۷۵ درصد
۶	درصد زایمان طبیعی	۳۴,۵۱ درصد
۷	درصد زایمان انجام شده توسط فرد تحصیل کرده	۹۹,۲۱ درصد

جدول ۱۳۸-۵- شاخص های عملکرد برنامه مراقبت های ادغام یافته مادران در سال ۱۳۹۱

ردیف	عنوان فعالیت	تعداد
۱	برگزاری سمینار مراقبت های دوران بارداری و بیماری های زمینه ای	۳
۱	تعداد کتابچه مراقبت پس از زایمان چاپ شده	۵۰۰۰
۲	تعداد خانم های باردار پرخطر و در معرض خطر تحت مراقبت	۷۶۵۷
۳	تعداد خانم های پرخطر و در معرض خطر تحت مراقبت در دوران پس از زایمان	۴۴۵۲
۴	تعداد بازدیدهای انجام شده از واحدهای محیطی	۶۵۸ بار
۵	آموزش مراجعین - رابطین	۷۹۲۴ نفر
۶	پرسشگری مرگ مادر	۳ مورد